

ZAJAMČENE CENE ŽITA

Z ukazom državnega sekretarja za blagovni promet o zajamčenih cenah žita so zagotovljene zajamčene cene žita letine 1957 in 1958 vsem združnim organizacijam, kmetijskim posestvom, kmečkimi obdelovalnim zadrugam ter ekonomijam kmetijskih zadrug. Za pšenico je določena cena 36 din za kg, za rž 30, a za oves, ječmen in koruzo 31 din za kg.

Ta določitev cen omogoča kmetijskim organizacijam mnogo bolj sigurno poslovanje, kakor je to bilo doslej. Kolikor kmetijske zadruge, kmetijska posestva, kmečke obdelovalne zadruge in ekonomije ne dosežejo ugodnejše ponudbe, so upravičene zahtevati od Zvezne direktorije za prehrano, da odkupi ponujene količine žita po cenah, ki jih je določil ukaz o zajamčenih cenah žita.

Določitev cen žitu je nov instrument. Doslej se je uporabljala sistem predpisovanja cen, a v zadnjih letih tudi sistem dogovorjenih cen za nekatere kmetijske pridelke, da bi se cene vzdržale na višini, ki ustreza zaslužkom delavcev in uslužbencev. Zaradi premajhnega kmetijskega pridelka ob čedalje močnejšem povpraševanju po kmetijskih pridelkih se je pri nas uveljavljala težnja po podražitvi žita. Šele v l. 1956 se je začel položaj na tržišču spreminjati. Ta sprememba je prišla do izraza tako, da se je nekaj kmetijskih pridelkov pojavilo v količinah, ki jih naš trg pri sedanjih organizacijah prometa ni mogel sprejeti po cenah, ki krijejo proizvodne stroške. Zadruge so to občutile najbolj letošnjo pomlad. Lani so odkupovale pšenico in koruzo po dogovorjenih cenah. V prvih mesecih leta 1957 pa je prišlo do naglega znižanja cen, tako da niso mogle prodati žita, ki so ga imele. V tem razdobju so imele samo združne organizacije v Vojvodini v svojih skladiščih približno 2400 vagonov neprodane koruze. Čeprav so zadruge okrepile prizadevanje, da bi tržišče absorbiralo te količine koruze, jim to ni uspelo, ker je bila njihova koruza mnogo dražja kakor pa koruza na trgu.

Tako je združnim organizacijam pretila stalna negotovost v poslovanju. Nobile so vse tveganje naglega zniževanja cen in težavnejše prodaje žita. Posledica takega stanja je bila, da so se zadruge včasih izmikale odkupovanju, ker je pomenilo gospodarsko negotovost in omogočalo finančne izgube.

Prav v zvezi s tem bo uredba o zajamčenih cenah prispevala k ureditvi tržišča ter k organiziranju in kreptitvi kooperacije na tem področju. Zavarovane cene nudijo zadrugam gotovost pri sklepanju pogodbenih razmerij z individualnimi proizvajalci. S tem bodo zadruge rešene tveganja, ki se je pojavljalo prejšnja leta, kontrahiranje žita pa se bo zelo okrepi in razširilo.

V ukazu določene cene veljajo za kakovost žita, ki je določena v ukazu o določanju cen za nakup mlinskih in mlatinskih meric, in to za franko vagon pogodbeno postaja prodajalec, franko skladišče železniške postaje prodajalec ali skladišče pooblaščenega podjetja ali mlina. V to ceno so vračunani tudi stroški vskladiščenja in shrambe blaga po gospodarskih organizacijah, toda samo za prvih 30 dni od tistega dne, ko po skle-

njeni pogodbi združne organizacije, kmetijska posestva, zadruge, ekonomije ponudijo žito Direkciji za prehrano.

Za iste količine žita, ki jih mora Direkcija za prehrano prevzeti, lahko pooblasti posamezne kmetijske organizacije, da jih kupijo na njen račun.

Višina zajamčenih cen je na ravni sedanjih tržnih cen in je zelo ugodna. Torej pomenijo zavarovane cene spodbudo zadrugam in drugim proizvajalcem, da se z večjimi investicijami in delom trudijo, da bi povečali pridelok žita.

Ukaz o zajamčenih cenah žita letine l. 1957 in 1958 je prišel kot prvi ukrep v sistemu zajamčenih cen kmetijskih pridelkov. Razvoj tržišča bo verjetno privedel do tega, da ne bo ta sistem ostal samo pri žitu, temveč da bodo zavarovane cene zajele tudi druge kmetijske pridelke.

Zakon o izkoriščanju melioriranega zemljišča v Sloveniji

Slovenija ima nad 150 tisoč ha zemljišč, ki jih je treba meliorirati. Na nekaterih kompleksih kakor na primer na Ljubljanskem barju in okolici Kopra so se že začela prva melioracijska dela. Ker se je v praksi že pojavila potreba po zakonski ureditvi izkoriščanja melioriranega zemljišča, je ljudska skupščina Slovenije junija letos sprejela zakon o ureditvi in izkoriščanju kmetijskih zemljišč na teh melioriranih zemljiščih.

V samem uvodu poudarja zakon, da je treba kmetijska zemljišča, ki so bila meliorirana z družbenimi sredstvi (ki so tako povečala svojo rodovitnost in prometno vrednost), urediti, vzdrževati in izkoriščati tako, da bodo opravljene melioracije dosegle svoj namen. Po zakonu so dolžni lastniki, posestniki in uporabniki take zemlje opraviti dopolnilna melioracijska dela ter agrotehnične ukrepe, ki so potrebni za racionalnejše gospodarjenje. Izkoriščanje zemljišča mora zagotoviti rentabilnost v melioracijo vloženih družbenih sredstev ter ohraniti in povečati rodovitnost zemlje.

Občinski oziroma okrajni ljudski odbor lahko po tem zakonu predpiše za ureditev in izkoriščanje kmetijskih zemljišč poseben gospodarski ureditveni plan za vse področje ali za njegove posamezne dele. Plan določi način izkoriščanja zemljišča, glavne in stranske kulture, ki jih je treba na njem pridelovati, popolnilna melioracijska dela in tehnične ukrepe, ki jih morajo opraviti lastniki in uporabniki zemljišča, ter rok in način izvedbe teh del.

Kolikor posamezni lastniki ne bi zmogli opraviti teh del, ki so predpisana z gospodarskim ureditvenim planom, ali pa taka izvedba del po posameznikih ne bi bila smotrna, se lahko s planom odredi, da opravi ta dela kmetijska zadruga, vodna skupnost ali katera druga gospodarska organizacija. V tem primeru se določi tudi, kako bodo tudi sami lastniki zemljišča prispevali v delu in denarju k izvedbi teh del.

Za skupno ureditev ali obdelovanje svojih površin na melioriranem področju lahko lastniki ustanovijo z odobritvijo upravnega odbora kmetijske zadruge posebno skupnost. Taka skupnost postane posebna poslovna enota kmetijske zadruge.

Za izdelavo osnutka ureditvenega plana lahko občinski ljudski odbor ustanovi poseben zavod za ureditev melioriranega področja, kolikor pa gre za manjše površine, lahko imenuje strokovno komisijo, ki jo sestavljajo posamezni člani občinskega ljudskega odbora in kmetijski strokovnjaki. Osntek se da na vpogled vsem lastnikom, ki imajo pravico, da podajo proti posameznim odločitvam svoje ugovore. Plan najprej odobri občinski ljudski odbor, nato pa ga skupaj z vsemi ugovori, ki jih ni sprejel, predloži okrajnemu ljudskemu odboru, ki ga odobri na sejah obeh zborov. Pripombe okrajnega ljudskega odbora so za občinski ljudski odbor obvezne.

Izvajanje zakona nadzira kmetijski upravni organ občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen tudi za pokrenitev vseh ukrepov, ki jih zakon določa proti tistim lastnikom, ki ne izpolnjujejo njegovih določb ali predpisov gospodarskega ureditvenega plana. Ti ukrepi se v končni fazi uveljavijo s pokrenitvijo postopka za začasni odvzem zemljišča po zakonu o obdelovanju neobdelanih zemljišč.

V borbi za dvig kmetijstva na višjo stopnjo inajo predpisi tega zakona velik gospodarski pomen. Posebno pa so pomembna tista njegova določila, ki omogočajo uvajanje naprednejših oblik sodelovanja med proizvajalci in njihovo kmetijsko zadrugo ali vodno zadrugo. Zadruge so s tem zakonom dobile novo možnost za razvijanje specifične vendar zelo važne kooperacije z individualnimi proizvajalci. Zakon jamči družbi večjo učinkovitost in rentabilnost v melioracije vloženih sredstev, a hkrati tudi perspektivo razvoja socialističnih odnosov na večjem področju kmetijskih površin.

Z. G.

(Nadaljevanje s 14. strani)

varovalni sklad tudi ustvarja in katere rezerva naj bi bil. Dobra je tudi predlagana sestava organov: zavarovanci, zastopniki gospodarskih in družbenih organizacij in osebje zavoda. Izbira oblike organa (skupščina ali upravni odbor) bi bila odvisna od vsebine dela teh organov. Varovati se je namreč treba ustvarjanja kakšnih širokih organov — na primer skupščin, ki bi bile demokratične po obliki, ki pa bi imele nekakšen posvetovalni ali »transmisijski« značaj ali položaj zavarovalnih agentov. Organom je treba zagotoviti stvarno pravico do odločanja glede zavarovalnih sredstev oziroma skladov. Nasprotna rešitev skriva v sebi nevarnost, da bi ti organi, speljani v demokratično obliko, pa brez pravic odločanja v bistvenih stvareh, vzeli osebam, ki bi bile v teh organih, zainteresiranost, s čimer bi njihov obstoj postal brezpredmeten. Če bi bile skupščine zavarovalnih zavodov take, tedaj bi bili upravni odbori kot operativnejši organi boljše rešitev s tem, da bi tudi ti morali imeti družbeni značaj.

Dr. Vladimir Jovanović